

Samfundet S:t Erik
Stockholm

YTTRANDE

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

2015-09-07
Dnr: 2012-09102

Yttrande angående Program för Tyngdpunkt Farsta, SDp 2012-09102

Programförslag

Stadsbyggnadskontoret har påbörjat programarbetet för *Tyngdpunkt Farsta*. Programmet syftar till att möjliggöra 8000 nya bostäder, lokaler för arbetsplatser, skolor och förskolor. Förslaget utvecklar ett av översiktsplanens viktigaste mål att skapa en flerkärnig stad, de så kallade tyngdpunkterna.

Målet är att utveckla Farsta till en ”komplett, modern och promenadvänlig stadsdel”.

Programmet bygger på fyra strategier:

- *Utveckla Farsta centrum:* parkeringsplatser och annan mark tas i anspråk för att skapa tre täta bostadskvarter runt centrum. Parkering flyttas till garage och den offentliga miljön utvecklas med parker och platsbildningar.
- *Skapa urbana stråk:* ny tät och blandad bebyggelse planeras längs Farstas huvudvägar som ges en omarbetad sektion med karaktär av stadsgata.
- *Vända Farsta mot sjöarna:* bostadsbebyggelse planeras i strandnära lägen vid Magelungen och Drevviken. Trafikleder och vägar byggs över och omformas för att motverka barriäreffekter.
- *Farstastråket:* befintliga parker byggs om och kompletteras för att bilda ett sammanhängande grönt stråk mellan Magelungen och Drevviken.

Förslaget innebär en stor förändring då gatumark, parkeringar och naturmark kommer att tas i anspråk för 19 pågående och föreslagna detaljplaneområden inom programområdet.

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundeterik.se www.samfundeterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

Bakgrund:

Programområdet utgör idag en gles och grönskande stadsbygd förlagd i ett storskaligt och varierat södertörnslandskap präglad av sina sjöar, dramatiska höjdsträckningar, södervända ekbryn och ett storskaligt trafiksystem. Bebyggelse, vägar och landskap utgör i den centrala delen av området en samkomponerad modernistisk helhet. Området följer 1955 års generalplan, utarbetad av stadsbyggnadsdirektör Sven Markelius. Stora delar av den äldre bebyggelsen och centrumanläggningen är ritad av tidens främsta arkitekter. Stadsplanen utvecklar grannskapsplaneringen inom ramen för ABC-konceptet, d.v.s. en stad med arbete, bostäder och centrum. Området är planerat för en bilburen stadsbefolkning och saknar därför i stort den landskapliga mellanskala som utmärker 1940-talets grannskapsenheter. I områdets sydöstra del återfinns Farsta gårds kulturmiljö och i den nordöstra delen Televerkets högklassiga kontors- och trädgårdsanläggningar. Området rymmer höga natur- och landskapsvärden i koppling till sjöar och det karaktärsgivande och ekologiskt mycket värdefulla ekbeståndet.

Synpunkter:

Samfundet S:t Erik finner programmets ambitioner att skapa en komplett stad och de fyra strategiernas strukturella grepp goda. Om mål och ambitioner är goda så är redovisningen inom ramen för program för Tyngdpunkt Farsta desto mer översiktlig och strukturell. Fem delområden delredovisas med områdesvisa fördjupningar: centrum, Farstavägen, Nykroppastråket, Sunneplansstråket, området intill Farsta gård, området mellan Nynäsvägen och Drevviken och Teliområdet. Dessa redovisas i översiktliga planer och med perspektiv i gatunivå.

Samfundet S:t Eriks utgångspunkt är att tyngdpunkt Farsta ska utvecklas så att grundläggande värden i den modernistiska planeringen tas tillvara och är avläsbara. I detta fall utgörs detta av en samgestaltning av landskap och bebyggelse i en stor skala. Södertörnsnaturen utgör ett storskaligt, sammanlänkande och aktivt stadsbyggnadselement. Bebyggelsen accentuerar och dramatiserar landskapet i en stor skala. Då ny bebyggelse kommer att placeras i detta ljusa och gröna stadslandskap skapas ett nytt stadsbyggnadslager.

Samtida arkitektur, förändrad byggteknik och nya förhållningssätt till gaturum kommer att fogas till den befintliga miljön. Förändringen måste ske med ett helhetsperspektiv, inte minst för att accepteras av Farstas medborgare. Utbyggnaden av Tyngdpunkt Farsta kommer att pågå under lång tid och vara uppdelad i en mängd mindre detaljplaner. Den långa tidsaxeln och upplägget med ett program åtföljt av mindre detaljplaner gör även att system och områdesövergripande frågor som en sammanlänkande och gestaltat grönstruktur, dagvattenhantering och eksamband måste fördjupas för att identifiera och lägga fast områdesövergripande strukturer som utvecklar och bevarar naturvärden i programområdet.

Programområdet innehåller två delområden av särskilt intresse: Farsta gård och Teliakomplexet. I det fortsatta arbetet bör särskild vikt läggas vid att beskriva och skydda de höga arkitekturhistoriska värdena dessa två miljöer representerar.

Med målsättningen att bygga ”komplett, modern och promenadvänlig stadsdel” följer även att utveckla det offentliga och kulturella utbudet av en stad. Här lämnar programmet mycket i övrigt att önska vad gäller stadsutvecklingen. I detta avseende måste det fortsatta arbetet

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

fördjupa och konkretisera hur Tyngdpunkt Farsta kan utvecklas med avseende på kultur och utbildning.

Sammanfattningsvis anser Samfundet S:t Erik därför att planen måste utvecklas genom:

- Att programmet för Tyngdpunkt Farsta har goda intentioner och ansatser, men är alltför översiktligt hållen i sina redovisningar. Detta innebär en stor risk för den att den nya stadskärnan, kommer att bli fragmenterad då programområdet är uppdelat på ett stort antal pågående och kommande detaljplaner.
- Att Farstas modernistiska arv med samkomponerade byggnader i landskap måste bevaras och förvaltas i den fortsatta stadsutvecklingen. Detta gäller inte minst Farsta centrum där hög bebyggelse i de planerade nya kvarteren inte respekterar den ursprungliga lägre och vilande karaktären.
- Att fördjupade studier med målet att fastlägga strukturella planeringsunderlag måste utarbetas i det kommande arbetet för att motverka en fragmenterad och splittrad helhet. Fördjupat program måste göras med avseende på: övergripande sammanhållande grönstruktur, ekologiska samband och svaga länkar (främst gällande området ekmiljöer), dagvattenhantering samt utvecklat stadsliv med fokus på kultur och utbildning.
- Att särskild hänsyn måste tas när Teliakomplexet och Farsta gård, två bebyggelsemiljöer med mycket höga arkitektoniska och kulturhistoriska värden, utvecklas.

Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Jonas Berglund
Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Postgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950